

[Tämä keskustelu Ernon kanssa alkoi noin vuonna 2007, jolloin ”Elämämme perusteista” liikkui eri versioina internetissä. Lopussa olemme taas ajan tasalla. Lassen huomiot keltaisella]

Hei Lasse!

Kiitos kirjoituksestasi. Olinkin jo lukenut sen lähes samassa muodossa, mutta oli mielenkiintoista lukea se jälleen. Mielestäni se on edelleen hyvä kirjoitus ja sen tarkoitus mitä jaloin. Ajattelin kuitenkin, että sinusta olisi mukavaa saada myös rakentavaa/kriittistä palautetta. Ja koska ainakin sen tunnen olevani sinulle velkaa, sitä saamasi pitää. Ennen kuin aloitan itse aiheesta mainitsen, että teksti on vaikuttanut myös minun ajattelumaailmaani, joten täysin objektiivinen en palautteessani olemaan. Kuitenkin osaan mielestäni osoittaa siitä muutamia epäkohtia ja heikkouksia, jotka uskon harjaantuneen lukijan myös huomaavan. Tarkoituksenani ei ole osoittaa tekstin huonoutta vaan niitä kohtia joissa muuten hyvä teksti on huonoimmillaan. Yliopistomaailmaan tutustuessani olen saanut huomata, että muutama harkitsematon ajatus voi johtaa koko tekstin tuomioksi.

Jos tekstiä tarkastelee yliopistollisen tieteellisen tekstin näkökulmasta siinä on useitakin heikkouksia. Osa niistä liittyy tosin yhtä paljon yliopiston tieteellisesti hyväksytyyn tiedon tuottamisen ehtoihin, kuin itse sisältöön. Eli, koska teksti ei ole kirjoitettu yliopiston menetelmien mukaisesti, se ei ole tiedettä. Siksi teksti ei saa, kenties ansaitsemaansa, huomiota yliopiston taholta. Se missä kirjoituksesi ei täytä yliopiston ehtoja on, että se ei viittaa mihinkään, minkä tiedeyhteisö on tieteeksi hyväksynyt. On vaikeaa uskoa kirjoituksesi päätelmiä oikeaksi tai vääräksi, sillä tieto johon viittaat ei ole tarkastettavissa. Esimerkiksi lause: ”Ihmisen fyysinen työteho vastaa hehkulampun kulutusta”. Se mihin tutkimukseen tai faktaan tämä lause perustuu on epäselvää ja näin ollen sen avulla tehdyt päätelmät ovat epäiltäviä. Viittaukset voivat kirjoittajasta tuntua turhilta, mutta ne helpottavat tukkimaan epäilijän suun tehokkaammin kuin ”usko nyt vaan”. Kun itse puolustin näkemystäsi asioista huomasin, etten voi osoittaa mistä olet tietosi saanut, jolloin niitä oli vaikea kertoa ihmiselle, joka ei pääse niitä sinulta henkilökohtaisesti kysymään. Toinen asia minkä yliopisto-opiskelijana huomaan on se, ettei teksti kerro paljoakaan taustastasi tai ajattelijoista, jotka ovat vaikuttaneet päätelmiisi. Yliopisto vaatii, että teksti toteuttaa jotain tiettyä hyväksyttyä metodologiaa eli mitä polkuja pitkin olen päätelmiisi päätenyt. Esimerkiksi lause: ”Johdonmukaisin kulkusuunta olisi maailman kehittyminen yhä tiukempien diktatuurien valtaan...”, riittää vieraannuttamaan lukijan, jolle diktatuuri on yhtä kuin Hitlerin tai Stalinin malli, vaikka se sinulle tarkoittaisikin jotain aivan muuta. Siksi on tärkeää, että sinun ajattelusi pystytään liittämään johonkin konkreettiseen malliin ajatella, sillä sanoilla on eri merkitykset eri ihmisten mielissä ja puheissa. Kun sinä sanot, esimerkiksi, sanan ”vapaus” se tarkoittaa minulle paljon kauniimpaa asiaa, kuin mitä se tarkoittaa silloin kun kuulen sen vanginvartijan suusta. Mutta mies joka ei tunne teistä kumpaakaan sana ”vapaus” kuulostaa aivan samalta molempien suusta.

Sitten huomioihin, jotka liittyvät enemmän sisältöön kuin muotoon. Olen opiskellut syksystä lähtien sosiologiaa ja antropologiaa. Vaikka olenkin opinnoissani vasta alussa olen jo pätevä huomaamaan epäkohtia ihmiskäyttäytymistä liittyviin hatariin päätelmiin. Yksi tällainen seikka on se, ettei ihmisen käyttäytymistä ole helppoa selittää fysikaalisin termein. Se mikä on fysikaalisesti pääteltynä kaikkein kannattavinta ei ole olekaan yhtään niin yksinkertaista, kun mukaan luetaan ihminen fyysisine kykyineen ja tehoineen. Aliarvioimalla ihmisen psyykkisen olemuksen vaikutus laskelmissa päädytään väistämättä virhearviointeihin. Esimerkiksi: Miten voi mitata masentuneen ihmisen tehon ja masentuneisuuden aiheuttamiseen poistamiseen hyötysuhdetta? Eli, onko hyödyllistä käyttää energiaa poistamaan tekijä, jonka uskotaan aiheuttavan masentuneisuus? Sitä ei voi laskea mitenkään, sillä se on ongelmana liian monimutkainen. Monista päätelmistäsi saa kuvan, että ihminen mielletään eräänlaiseksi koneeksi. Tämä ajattelu kaipaa mielestäni kehittelyä, tai muutoin on päätyttyä helposti väärin johtopäätöksiin puhuttaessa yhteisöllisyydestä. Toinen ongelma, joka sotkee helposti sosiaalisia ongelmia ratkaisuja miettiessä on valtaansa liittyvien seikkojen huomioimattomuus. Nykyään vallankäyttö ei enää kohdistu niin paljoa fyysiseen olemukseen, vaan

ennemminkin psyykkiseen eli ajatuksiin ja ajatusrakenteisiin. Sosiaalisia yksiköitä perustaessa valtasuhteita muodostuu, tahtoi tai ei. Mutta jos niitä ei tiedosta ja pidä selkeiden statusten avulla, ne riittävät luomaan tarpeeksi epäluuloa ja hämmennystä hajoittamaan yhteisön tai ainakin laskemaan sen toimintakyvyn heikoksi.

Vallasta vielä tämä kappale. Menneiden päivien omavaraisyhteisöt ovat olleet niiden toteuttajille monesti ainoa tai ainakin helpoin tapa selvitä hengissä. Koska tällä hetkellä se vaatii totuttuun elämäntapaan nähden ylimääräisiä ponnistuksia, motivaatio siihen ryhtymiseen on löydettävä jostain muualta. Riittäviä syitä sille on varmasti yhtä paljon kuin siihen ryhtyviä. Mutta mielestäni on tärkeä tiedostaa jäsenten motivaatio ja sitoutuneisuus, sillä yhteisön valta-asetelmiin vaikuttaa merkittävästi luottamus. Jos ei voi tietää muiden ihmisten aikeista, motiiveista ja asemasta yhteisössä, luottaminen on vaikeaa ja tällöin yhteisön koheesio (~koossapitävä voima) on vähäinen. Mitä yritän sanoa on se, että julkinen valta on lopulta kannattavampaa kuin vaiettu, sillä julkisen vallan myötä tulee myös julkinen vastuu. Julkisen vallan ja vastuun myötä alkaa väistämättä tapahtua eriytymistä töissä, mutta se lienee yhteisön kannalta välttämätöntä. Päätelmäni tässä on hieman epäselvä, mutta toivon, että ymmärrät edes hieman.

Käytännön neuvoa kehoittaisin lukemaan tekstin läpi kriittisin silmin. Ajattele niin, että jos sinä olisit se pikkusieluinen nilkki, joka todellakin tahtoo tarttua epäkohtiin, niin mihin kohtiin silloin tarttuisit tekstissäsi. Uskon, että löydät itsekin kohtia, jotka ovat helppoja kohteita kritiikille. Vaikka teksti onkin sinulle varmasti rakas, niin silti sen kimppuun pitää käydä kuin se olisi vihollisesi, sillä sitä se varmasti monelle on. Ja juuri siksi, koska se on niin epämiellyttävää kuultavaa, ihmiset haluavat löytää siitä heikkoudet. Joten tee se ainakin hiton vaikeaksi. Valitettavasti se, että olet hyvä tyyppi ja miettinyt nämä asiat pitkälle ei riitä. Pitää olla todisteita tai muuten ei ole uskottavuutta, ainakaan isossa mittakaavassa. Kuten sanoin alulla, minun mielestäni kirjoitelma on monin paikoin todella hyvä, sillä siinä välittyy intohimo asiaan ja tieto mikä sinulla on. Yritä saada siihen enemmän sinua ja vähemmän virhepäätelmiksi helposti tulkittavia seikkoja niin uskon, että saat siitä vielä hieman paremman. Mikään ei olisi hienompaa kuin se, että saisit ihmiset todella ymmärtämään näiden asioiden tärkeyden. Siinäpä kaikki mitä pystyn tältä istumalta itsestäni puristamaan tähän asiaan liittyen.

Todella hieno, että vaivauduit miettimään tekstiäni syvällisesti.

Olen ollut tieteiden kanssa sen verran tekemisissä, että tiedän ettei kirjoitukseni voi olla tieteellinen julkaisu. Myös esineellistävä ja rajaava ote, jossa katson ihmistä lähinnä työkoneena ei ole totuus. Varhaisemmissa versioissa puhuin myös pappien ja lääkäreiden välillisestä vaikutuksesta työn energiataaseisiin. Kun yritin tasapainoilla tieteellisyyden ja luettavuuden välillä ja tulos on tämä: kaikkea vähän, ei mitään kunnolla.

Haluan että koululainen sekä kotirouva jaksaa sitä lukea ja tuntea itsessään jotain helisevän. Määrittelemättömät sanat kuten ”vapaus” kuuluisi tieteelliseen julkaisuun yhtä vähän kuin minun pitkälle menevät tulkinnat.

Olen ajatellut, että kirjoitukseni voisi olla keskustelun aloitus ja sen taakse keräisin syventävää aineistoa. Tekstissä olisi hyperlinkkejä, jotka avaavat ikkunoita, jotka kertovat tutkimuksista jne.. Kaveri, joka tekee sen englanninkielisen käännöksen, lähetti valtavan hyviä lisäyksiä, joita olisi hieno liittää sillä tavalla kokonaisuuteen, että luettavuus ei kärsisi.

Mutta: koska en ole työkone, en voi tehdä kaikkea. Olen myös henkisesti hyvin uupunut viime vuosien työstä. Kirjoittaminen, sosiaalisuus (kuten tiedät) ja julkisuus ovat minulle rankkoja asioita ja aion vetäytyä ja keskittyä perushommiin. Olet ehkä kuullut, että Maria osti osan maatilastamme jonne nyt pian lähdemme. Koen myös, että siirrymme nyt globaalisesti niin pahaan tilaan, että mun työ, yritys ennaltaehkäistä, alkaa olla elettyä aikaa. Nyt on taas rakennettava se todellinen pohja: viljelytekniikkaa ilmastomuutoksen keskellä ja riippumattomia yksiköitä.

[maaliskuu 2009]

Moikka,
lukaisin läpi tuon viestisi ja tällaista pohdiskelin:

"Minä rakastan lukuja, kaavoja, matematiikkaa ja analyysejä", sanoo Leena. Väittäisin, että siinä asiassa olette samanlaisia ja mikäli en väärin ymmärtänyt niin yhteisymmärryksenne perustui tälle yhteiselle rakkaudelle. Eikä siinä yhtään mitään vikaa ole, mutta tapoja ajatella on myös muitakin. Tai oikeastaan keskeisemmäksi nykyään on tullut se, miten erilaiset ajattelutavat löytävät keskinäisen ymmärryksen. Tässä viestissä aion käydä läpi asioita, joilla yritän avata tunnettasi siitä, että taistelet tuulimyllyjä tai tuhoontuomittuja systeemejä vastaan.

Lähdetäänpä liikkeelle viimeisimmällä tietoteorialla: postmodernismilla. Mitä se on? Valistuksenajan loppu. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että valistuksen ihanteellinen usko siihen, että tiedon puute on ihmisen ainoa todellinen puutos ja kaiken pahan aiheuttaja. Tätä puutetta ollaan vimmatusti yritetty täyttää keräämällä tietoa erinäisistä asioista, jotta ihminen pystyisi toimimaan oikein. Miksi se päättyi? Viimeistään silloin, kun natsien toteuttamat "tieteelliset" kokeet paljastuivat maailmalle, usko tietämättömyyden ja pahuuden yhteydestä alkoi hävitä. Oli vaikea mitenkään uskoa, että natsien toimissa olisi ollut kyse pelkästä tietämättömyydestä, sillä oli jopa runsaasti näyttöä siitä, että tietoa (jonka piti olla keino vapautua pahuudesta) oli käytetty pahuuteen. Mitä tästä "valitusajan lopusta" on seurannut? Hyvin pitkälti kaaos. Monet asiat ovat epäselviä ja se on ajanut tieteellisen maailman hajaannukseen. Kaikki vanhat tavat tutkia ja tutkimusmateriaali ja tutkimustulokset kyseenalaistetaan. Tämä on johtanut yhä enenevässä määrin yleiseen epäluottamukseen ja hämmennykseen. Yhä keskeisemmäksi tämän kaiken keskellä on tullut se, että miten hyvin asioita pystytään perustelemaan. Kyse on pitkälti siis retoriikasta, sillä loogiset perustelut joutuvat myös kyseenalaistuksen kohteeksi. Tämän takia kaikkein keskeisintä maailman tapahtumien kannalta on se mitä enemmistöt uskovat todeksi. Enemmistöllä on kaikkein eniten "valtaa". Kyse ei siis ole suorasta poliittisesta vallasta, vaan tavoista, jolla asioista puhutaan (katso Foucault, ja sana diskurssi). Periaate diskursiivisessa vallassa on se, että nyky-yhteiskunnassa sanojen merkityksiä voidaan määritellä uusiksi, jopa päinvastaiseksi alkuperäisestä. Se, kenen merkitykset saavat suurimman suosion ihmisten puheissa, on se jolla on valtaa. Näin ollen valta muuttaa asioita ei siis ole oikeastaan kenenkään käsissä, mutta suuntaa muutokselle voi antaa käytännössä kuka tahansa. Nykyretoriikassa tietoa vastaanottavan ihmisten intuitio on keskeisessä roolissa ja siihen vaikutetaan monelta taholta mielikuvien kautta. Yksi tapa vaikuttaa mielikuviiin on tiedon välittäjän karismaattisuus.

Joten, kirjassasi ei ole yhtään mitään vikaa, mutta ei itsessään vallankumouksellinen. Syynä siihen on se, että se on marginaalia. Perustelut eivät mahdu tieteen piiriin, joten ne tuskin tulevat saamaan tiedeihmisten huomiota. Monille maallikoille sinun sanasi ei tule riittämään todisteeksi, sillä vastaan puhujia on enemmän. Monet taas varmasti taputtelevat sinua mielellään selkään ja lunastavat ystävyydelläsi itselleen puhtaan omantunnon huristellessaan menemään citymaasturillaan. Siitäkin huolimatta sinun on hyvä muistaa, että samankaltaisella teoksella (Elämää metsässä) Henry Thoreau teki suuren vaikutuksen Gandhiin, joka jalosti hänen ajatuksensa politiikaksi ja eräänlaiseksi vallankumoukseksi.

Lopuksi haluaisin antaa sinulle neuvon tähän omituiseen valtapeliin ja vaikuttamiseen liittyen: puhu varoen asioista, joista et ole varma. Mitä vähemmän puhut, sitä vähemmän on epäkohtia mihin tarttua. Puhu vain olennainen sellaisessa muodossa, että se suorastaan jää kaikuun kuulijan korviin. Sen minkä kuulija muistaa, sen hän osaa toistaa ja toisto vahvistaa sanomaa ja luo diskurssia. Sinulla on karismaa vaikka muille jakaa jonka avulla pystyt pitämään helposti ihmisen otteessasi silloin kun puhut, mutta se ei riitä jos sanomasi sisältö ei ole aukoton, sillä fiksit ihmiset pyörittelevät asioita päässään kun ovat yksin ja silloin karismasi ei ole vahvistamassa sanomaasi. Eli toisin sanoen: käytä hyväksesi sitä mystistä mielikuvaa mikä ihmisillä sinusta on, siihen, että saat jätettyä viestisi ihmisten ajatteluun.

Toivottavasti tämä ei mennyt mielestäsi aivan hukkaan. Yritän parhaani mukaan olemaan eräänlainen yhdyslinkki sinun ja tieteen välillä. Ai niin, muuten: huonoa humanismia on helppo tehdä silloin kun on "maha täynnä ja jalat lämpimät", mutta hyvä humanismi lähtee siitä, että on tyytymätön. Että jos nyt onkin maha täynnä ja jalat lämpimät täällä babylonissa, niin kyllä minulla on ainakin sellainen olo, kuin joku osoittais pyssyllä päähän.

Paljon kiitoksia sanoistasi. Ne ovat tarpeellisia rönsyjä, jotka kasvavat kirjan aiheesta pois päin. Toinen ihminen kirjoitti palautteessaan, että voisimmeko perustaa keskusteluryhmän. Ylimalkaan vastaisin lyhyesti kirjoittamaasi, että tilannetta muistuttaa kiikkerässä veneessä säntäileviä ihmisiä. Luulen, että paras, mitä voi täällä hetkellä tapahtua on voimakas peilautuminen toistemme ajatuksiin. Saatan niputtaa kaikki palauteet yhteen, anonymisoida ne ja laittaa sähköpostilaatikkoon keskusteltavaksi. Saanko käyttää sinun tekstiäsi?

Laita vaan teksti eteenpäin, mutta uskoisin, että on viisainta jättää pois neuvoni sinulle. Ei sen takia, että häpeäisin sitä vaan siksi, että monet ihmiset varmasti ammentavat karismastasi ja jos se riittää hyvän asian kanssa jatkamiseen niin se on ihan hyvä niin. Monesti vääräkin motivaatio vie pitkälle oikealla tiellä. Mikäli postmodernista vallasta haluaa käyttää osuvaa vertauskuvaa niin se olisi varmaan sopulilauma juoksemassa kohti kallion kielekettä. Sopulit näet ovat siinä mielessä jännää sakkia, että kun populaatio kasvaa liian suureksi ympäristön ylläpidettäväksi niiden geenit ohjaavat ne joukkoitsemurhaan. Ihmiskunnan voisi olettaa pystyvän parempaan, mutta ei ilman ponnisteluja. Keskustelu on varmasti hyvä keino, joten odotan innolla mitä tulevan pitää.

Kiva, kun suostut. Varoituksesta huolimatta haluaisin nimenomaan ottaa mukaan karismaattisuutta

koskevat kohdat. Ne ovat hyvin tärkeitä asioita, joista meidän kannattaa olla mahdollisimman tietoisia. Ne muodostavat minun mielestä niitä kohtia, joista meidän patoutunut irrationaalinen luonne pyrkii astumaan ulos päivänvaloon. Tähän me emme voi varautua muulla tavoin kuin katsoa niitä ilmiöitä päivänvalossa tuntematta alemmuutta, häpeää tai pelkoa. Terveenlainen yhteiskunta ei voi pohjautua ihannekuvaan ihmisestä. Nurinkurista on se, että silloin kun se on tekemättä sitä, sillä on parhaat mahdollisuudet muodostua tasapainoiseksi. Näin intuitioni mulle kuiskii...
Vielä lisäkysymys: haluaisin ottaa mukaan aiemman kirjoituksesi. Liitteenä editoitu kokonaisuus. Parasta sinun on vastata Y/N, muuten joudumme virtuaaliavaruuden päättymättömään aikasilmuksiaan, jota jokainen ohjelmoija pelkää!

Lasse